

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра геодезії та землеустрою

«Затверджую»
Завідувач кафедри
Геодезії та землеустрою
Ю.Л. Скляр
“ 26 ” серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(СИЛАБУС)

ОК 15 Ринок землі і нерухомості

Спеціальність: 193 – «Геодезія та землеустрій»

Освітня програма: «Геодезія та землеустрій»

освітній ступінь «Магістр»

Факультет: Юридичний

2020-2021 навчальний рік

Робоча програма з «Ринку землі і нерухомості» для студентів
заспеціальністю: 193 «Геодезія та землеустрій»

Розробники:

ст. викладач кафедри геодезії та землеустрою Гончаров В.В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри геодезії та землеустрою.
Протокол від 16 червня 2020 року № 12.

Завідувач кафедри геодезії та землеустрою Ю.Л. Скляр

Погоджено:

Гарант освітньої програми М.А. Малашевський

Декан юридичного факультету С. І. Запара

Методист відділу якості освіти,

ліцензування та акредитації С.М. Таранчук

Зареєстровано в електронній базі: дата: 26.06. 2020 р.

1. Опис навчальної дисципліни

1 семестр (денна форма)

1/3 семестр (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3/3	Галузь знань: 19 Архітектура та будівництво	<i>Нормативна</i>	
	Спеціальність: 193 – «Геодезія та землеустрій»		
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів: 4		2020-2021	2020-2021
		Курс	
		1м	1м/2м
		Семестр	
		1	1/3
Загальна кількість годин – 90/90	Освітній ступінь: Магістр	Лекції	
		30	6/6
		Практичні, семінарські	
		30	6/6
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		30	78/78
		Індивідуальні завдання:	
	Вид контролю: іспит		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 2			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 63/33 (60/30)

для заочної форми навчання – 15/85 (12/78)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: теоретична і практична підготовка студентів в обсягах, достатніх для здійснення діяльності, механізмів ринку землі і нерухомості та його практичне використання у фаховій діяльності.

Завдання: вивчення основ функціонування ринку землі та нерухомості, нормативно-правового забезпечення функціонування ринку землі та механізму іпотечного кредитування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: теоретичні аспекти формування ринку землі; законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні; наукові аспекти економічного обороту землі; земельні торги та аукціонну діяльність.

вміти: Здійснювати операції із землею, складати технічну документацію до технічного паспорта на земельну ділянку яка виставляється на земельні торги, проводити розрахунки ринкових цін, проводити земельні аукціони.

3. Програма навчальної дисципліни

(затверджено вченою радою Сумського національного аграрного університету 26 грудня 2017 р. протокол №6)

Модуль I: Наукові аспекти економічного обороту землі в Україні.

Оренда землі, як важлива складова економічного обороту землі.

Змістовий модуль 1. *Наукові аспекти економічного обороту землі в Україні.*

Тема 1. *Наукові аспекти економічного обороту землі в Україні.* Мета, завдання та зміст дисципліни "Ринок землі та нерухомості". Поняття економічного обороту землі. Сутність, принципи, підходи та функції економічного обороту землі. Оренда землі як важлива складова ринкового економічного середовища. Вимоги до складання договору оренди. Складання договору оренди.

Тема 2. *Теоретичні аспекти формування ринку землі.* Сутність, принципи, функції та передумови організації ринку землі. Зарубіжний досвід становлення та функціонування ринку землі. Об'єкти, суб'єкти та інфраструктура ринку землі. Напрями державної політики щодо розвитку інфраструктури ринку землі. Організація і регулювання ринку земель. Ринок землі: інфраструктура, інформаційне забезпечення, організація та регулювання. Теоретичні аспекти формування ринку землі.

Змістовий модуль 2. *Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні. Оренда землі, як важлива складова економічного обороту землі.*

Тема 3. Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні. Стан законодавчого та нормативного забезпечення ринку земель. Тенденції вдосконалення законодавчої бази формування та розвитку земель. Характеристика речових прав на чуже майно. Оренда землі як важлива складова ринкового економічного середовища. Вимоги до складання договору оренди. Складання договору оренди.

Тема 4. Оренда землі, як важлива складова економічного обороту землі. Законодавче регулювання оренди землі. Порядок передачі в оренду земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності.

Тема 5. Характеристика речових прав на чуже майно.

Характеристика права на земельний сервітут. Характеристика права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови.

Модуль 2 Земельні торги та аукціонна діяльність. Оцінка об'єктів нерухомості, технологія оцінки об'єктів нерухомості. Аналіз ринку землі і нерухомості в Україні

Змістовий модуль 1. Земельні торги та аукціонна діяльність. Нормативно-правова основа оцінки об'єктів нерухомості.

Тема 6. Земельні торги та аукціонна діяльність. Земельна ділянка як об'єкт земельних торгів на аукціоні. Етапи проведення земельних аукціонів. Визначення вартості земельної ділянки. Повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо продажу земельних ділянок. Порядок розрахунку ринкової вартості земельної ділянки.

Тема 7. Оцінки об'єктів нерухомості. Теоретичні основи оцінки нерухомості. Законодавче визначення вартості земельної ділянки. Нормативно – правові основи оцінки об'єктів нерухомості. Принципи оцінки.

Змістовий модуль 2. Технологія оцінки об'єктів нерухомості. Аналіз ринку землі і нерухомості в Україні та перспективи його розвитку.

Тема 8. Технологія оцінки об'єктів нерухомості. Характеристика та порядок застосування дохідного підходу. Характеристика та порядок застосування витратного підходу. Характеристика порівняльного підходу. Оцінка цілісного майнового комплексу.

Тема 9. Аналіз ринку землі і нерухомості в Україні та перспективи його розвитку. Основні тенденції та шляхи розвитку ринку нерухомості. Загальна характеристика ринку землі та нерухомості. Аналіз розвитку земельного ринку.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього го	у тому числі					усього го	у тому числі				
		л	и	лаб	інд	с.р.		л	и	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Ринок землі та нерухомості												
Змістовий модуль 1. Наукові аспекти економічного обороту землі в Україні.												
Тема 1. Наукові аспекти економічного обороту землі в Україні.	4	2	2	-	-	-	8	-	-	-	-	8
Тема2. Теоретичні аспекти формування ринку землі.	18	4	4	-	-	10	14	2	-	-	-	10
Разом за змістовим модулем 1	22	6	6	-	-	10	22	2	-	-	-	18
Змістовий модуль 2 Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні. Земельні торги та аукціонна діяльність.												
Тема 3. Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні.	12	4	4	-	-	4	8	2	-	-	-	6
Тема 4. Оренда землі, як важлива складова економічного обороту землі.	12	4	4	-	-	4	10	-	2	-	-	8
Тема5. Характеристика речових прав на чуже майно.	8	2	2			4	6	-	-	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	32	10	10	-	-	12	24	2	2	-	-	20
Модуль 2 Земельні торги та аукціонна діяльність. Оцінка об'єктів нерухомості, технологія оцінки об'єктів нерухомості. Аналіз ринку землі і нерухомості в Україні.												
Змістовий модуль 1 Земельні торги та аукціонна діяльність. Оцінка об'єктів нерухомості.												
Тема6. Земельні торги та аукціонна діяльність	12	4	4	-		4	12	2	-	-		10
Тема 7. Оцінка об'єктів нерухомості.	8	4	4	-	-	-	12	-	2			10
Разом за змістовим модулем 1	20	8	8			4	24	2	2			20
Змістовий модуль 2 Технологія оцінки об'єктів нерухомості. Аналіз ринку землі і нерухомості в Україні та перспективи його розвитку.												
Тема 8. Технологія оцінки об'єктів нерухомості.	12	4	4			4	12	-	2			10
Тема 9. Аналіз ринку землі і нерухомості в Україні та перспективи його розвитку.	4	2	2			-	10					10
Разом за змістовим модулем 1	16	6	6			4	22	-	2			20
Усього годин	90	30	30	-	-	30	90	6	6	-	-	78

5. Теми та план лекційних занять
(денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p><i>Наукові аспекти економічного обороту землі в Україні.</i> 1. Мета, завдання та зміст дисципліни "Ринок землі та нерухомості". 2. Поняття економічного обороту землі. 3. Сутність, принципи, підходи та функції економічного обороту землі.</p>	2
2	<p><i>Теоретичні аспекти формування ринку землі.</i> 1. Сутність, принципи, функції та передумови організації ринку землі. 2. Зарубіжний досвід становлення та функціонування ринку землі.</p>	2
3	<p><i>Інфраструктура ринку землі та напрями її розвитку.</i> 1. Об'єкти, суб'єкти та інфраструктура ринку землі. 2. Напрями державної політики щодо розвитку інфраструктури ринку землі. 3. Організація і регулювання ринку земель</p>	2
4	<p><i>Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні.</i> 1. Стан законодавчого та нормативного забезпечення ринку земель.</p>	2
5	<p><i>Правове забезпечення формування та розвитку ринку земель в Україні.</i> 1. Тенденції вдосконалення законодавчої бази формування та розвитку земель.</p>	2
6	<p><i>Оренда землі, як важлива складова економічного обороту землі.</i> 1. Законодавче регулювання оренди землі.</p>	2
7	<p><i>Оренда землі державної та комунальної власності, як важлива складова економічного обороту землі.</i> 1. Порядок передачі в оренду земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності.</p>	2
8	<p><i>Характеристика речових прав на чуже майно.</i> 1. Характеристика прав на земельний сервітут. 2. Характеристика права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови.</p>	2
9	<p><i>Земельні торги та аукціонна діяльність.</i> 1. Земельна ділянка як об'єкт земельних торгів на аукціоні.</p>	2
10	<p><i>Етапи проведення земельних торгів.</i> 1. Етапи проведення земельних аукціонів.</p>	2
11	<p><i>Оцінка об'єктів нерухомості.</i> 1. Нормативно-правові основи оцінки об'єктів нерухомості.</p>	2

	2. Теоретичні основи оцінки нерухомості.	
12	<i>Процедура оцінки об'єктів нерухомості.</i> 1. Процедура оцінки нерухомості.	2
13	<i>Технологія оцінки об'єктів нерухомості при застосуванні дохідного та витратного підходу.</i> 1. Характеристика та порядок застосування дохідного підходу. 2. Характеристика та порядок застосування витратного підходу.	2
14	<i>Технологія оцінки об'єктів нерухомості при застосуванні порівняльного підходу.</i> 1. Характеристика порівняльного підходу. 2. Оцінка цілісного майнового комплексу.	2
15	<i>Аналіз ринку землі і нерухомості в Україні та перспективи його розвитку.</i> 1. Основні тенденції та шляхи розвитку ринку нерухомості. 2. Загальна характеристика ринку землі та нерухомості. 3. Аналіз розвитку земельного ринку.	2
	Разом	30

(заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Теоретичні аспекти формування ринку землі.</i> 1. Сутність, принципи, функції та передумови організації ринку землі. 2. Зарубіжний досвід становлення та функціонування ринку землі. 3. Об'єкти, суб'єкти та інфраструктура ринку землі. 4. Напрями державної політики щодо розвитку інфраструктури ринку землі. 5. Організація і регулювання ринку земель	2
2	<i>Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні.</i> 1. Стан законодавчого та нормативного забезпечення ринку земель. 2. Тенденції вдосконалення законодавчої бази формування та розвитку земель. 3. Характеристика речових прав на чуже майно.	2
3	<i>Земельні торги та аукціонна діяльність.</i> 1. Земельна ділянка як об'єкт земельних торгів на аукціоні. 2. Етапи проведення земельних аукціонів.	2
	Разом	6

6. Теми практичних занять

(денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наукові аспекти економічного обороту землі в Україні.	2
2	Теоретичні аспекти формування ринку землі.	2
3	Теоретичні аспекти формування ринку землі.	2
4	Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні.	2
5	Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні.	2
6	Оренда землі як важлива складова ринкового економічного середовища.	2
7	Оренда землі як важлива складова ринкового економічного середовища.	2
8	Характеристика речових прав на чуже майно.	2
9	Земельні торги та аукціонна діяльність.	2
10	Земельні торги та аукціонна діяльність.	2
11	Оцінка об'єктів нерухомості.	2
12	Оцінка об'єктів нерухомості.	2
13	Технологія оцінки об'єктів нерухомості.	2
14	Аналіз ринку землі і нерухомості в Україні та перспективи його розвитку.	2
15	Аналіз ринку землі і нерухомості в Україні та перспективи його розвитку.	2
	Разом	30

(заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Оренда землі як важлива складова ринкового економічного середовища.	2
2	Оцінка об'єктів нерухомості.	2
3	Технологія оцінки об'єктів нерухомості.	2
	Разом	6

**7. Самостійна робота
(денна форма навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Зарубіжний досвід становлення та функціонування ринку землі.	10
2	Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні.	4
3	Основні вимоги щодо оформлення договору оренди землі.	4

4	Основні вимоги щодо оформлення договорів емфітевзису та суперфіцій.	4
5	Порядок оформлення договорів купівлі – продажу земельної ділянки.	4
6	Технологія оцінки об'єктів нерухомості.	4
	Разом	30

(заочна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наукові аспекти економічного обороту землі в Україні.	8
2	Зарубіжний досвід становлення та функціонування ринку землі.	10
3	Законодавче регулювання формування та розвитку ринку земель в Україні	6
4	Основні вимоги щодо оформлення договору оренди землі.	8
5	Основні вимоги щодо оформлення договорів емфітевзису та суперфіцій.	6
6	Порядок оформлення договорів купівлі – продажу земельної ділянки.	10
7	Оцінка об'єктів нерухомості.	10
8	Технологія оцінки об'єктів нерухомості.	10
9	Аналіз ринку землі і нерухомості в Сумській області та перспективи його розвитку.	10
	Разом	78

8. Індивідуальні завдання

1. Підготовка рефератів:

1. Основні принципи державної політики у сфері ринку землі.
2. Зарубіжний досвід становлення та функціонування ринку землі.
3. Функціонування ринку землі в європейських країнах.
4. Необхідність створення системи іпотечного кредитування.
5. Напрями державної політики щодо розвитку інфраструктури ринку землі.
6. Організація і регулювання ринку землі.
7. Необхідність законодавчого врегулювання земельних відносин при продажі земельних ділянок.
8. Загальні положення економічної оцінки землі.
9. Земельна рента та її вимірювання.
10. Оцінка земель сільськогосподарського призначення.
11. Розрахунок грошової оцінки методом "диференціальний, рентний дохід".
12. Передумови щодо продажу земель сільськогосподарського призначення.
13. Порядок оцінки земель несільськогосподарського призначення.

14. Земельна ділянка як об'єкт земельних торгів на аукціоні.
15. Етапи проведення земельного аукціону.
16. Підготовка проведення земельних торгів.
17. Проведення торгів на земельному аукціоні.
18. Визначення вартості земельної ділянки.
19. Порядок відведення земельної ділянки для продажу.
20. Законодавство України у сфері ринку земель.
21. Законодавче врегулювання набуття права власності на землю юридичними особами.
22. Характеристика речових прав на чуже майно.
23. Порядок продажу земельних ділянок державної та комунальної власності громадянам та юридичним особам.
24. Земельні торги як правова норма.
25. Аукціонна діяльність на ринку земель.
26. Порядок купівлі-продажу земельних ділянок громадянами та юридичними особами у разі зміни цільового призначення.
27. Підготовка земельних ділянок (прав на них) або продажу на земельних торгах.
28. Порядок проведення земельного аукціону.
29. Врегулювання економічного обороту землі Законом України "Про ринок землі".
30. Становлення ринкових відносин в Сумській області.

9. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:
 - 1.1. Словесні: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, робота з книгою.
 - 1.2. Наочні: демонстрація, ілюстрація.
 - 1.3. Практичні: практична робота.
2. Методи навчання за характером логіки пізнання.
 - 2.1 Аналітичний;
 - 2.2 Методи синтезу;
 - 2.3 Індуктивний метод
3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.
 - 3.1 Частково-пошуковий (евристичний);
 - 3.2 Репродуктивний;
 - 3.3 Пояснювально-демонстративний.
4. Активні методи навчання - використання технічних засобів навчання, самооцінка знань, імітаційні методи навчання (побудовані на імітації майбутньої професійної діяльності), використання навчальних та контролюючих тестів, використання конспектів лекцій.

10. Методи контролю

1. Рейтинговий контроль за 100-бальною шкалою оцінювання ЄКТС
2. Проведення проміжного контролю протягом семестру (проміжна атестація)
3. Полікритеріальна оцінка поточної роботи студентів:
 - рівень знань, продемонстрований на практичних заняттях;
 - активність під час обговорення питань, що винесені на заняття;
 - результати виконання та захисту лабораторних робіт;
 - експрес-контроль під час аудиторних занять;
 - самостійне опрацювання теми в цілому чи окремих питань;
 - результати тестування;
 - письмові завдання при проведенні контрольних робіт.

11. Розподіл балів, які отримують студенти (денна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота									Разом за модулі та СРС	Ате-стація	Підсумковий тест-екзамен	Сума
Модуль 1 -20					Модуль 2 - 20							
Змістовий модуль 1- 10 балів		Змістовий модуль 2- 10 балів			Змістовий модуль 3- 10 балів		Змістовий модуль 4- 10 балів					
T1	T2	T3	T4	T5	T7	T8	T9	T10				
5	5	3	4	4	5	5	5	5	55	15	30	100
									(40+15)			

(заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота									Разом за модулі та СРС	Підсумковий тест-екзамен	Сума	
Модуль 1 -20					Модуль 2 - 20							
Змістовий модуль 1- 10 балів		Змістовий модуль 2- 10 балів			Змістовий модуль 3- 10 балів		Змістовий модуль 4- 10 балів					
T1	T2	T3	T4	T5	T7	T8	T9	T10				
5	5	3	4	4	5	5	5	5	70	30	100	
									(40+30)			

12. Критерії оцінки знань студентів

Оцінка національна	Оцінка ЄКТС	Визначення ЄКТС	Кількість балів з дисципліни
Відмінно	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100

Добре	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75 – 81
Задовільно	D	Задовільно – непогано, але із значною кількістю недоліків	69 – 74
	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 68
Незадовільно	FX	Незадовільно – потрібно працювати перед тим, як отримати позитивну оцінку	35 – 59
	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	1 – 34

13. Методичне забезпечення

1. Скляр Ю.Л., Казьмір П.Г., Гончаров В.В. Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи з дисципліни "Ринок землі і нерухомості" для студентів 1 курсу спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" денної та заочної форми навчання ОКР «Магістр»/ Суми, СНАУ, 2018 рік, 32 ст.
2. Скляр Ю.Л., Малашевський М.А., Гончаров В.В. Методичні вказівки щодо виконання практичних занять з дисципліни "Ринок землі і нерухомості" для студентів 1 курсу спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" денної та заочної форми навчання ОКР «Магістр»/ Суми, СНАУ, 2018 рік, 80 ст.
3. Добряк Д.С., Гончаров В.В. Курс лекцій з дисципліни "Ринок землі і нерухомості" для студентів 1 курсу спеціальності 193 "Геодезія та землеустрій" денної та заочної форми навчання ОКР «Магістр»/ Суми, СНАУ, 2018 рік, 83 ст.

14. Рекомендована література

Базова:

1. Возняк Р.П., Ступень М.Г., Гуцуляк Г.Д. Земельно-правовий процес: підручник для студ. вищ. навч. закл. - Львів: 2006. - 327 с.
2. Добряк Д.С., Тихонов А.Г., Паламарчук Л.В. Економічний оборот землі в Україні: теорія, методологія і практика. Київ: Урожай, 2004. 136 с.
3. Кручок С.І. Іпотечне кредитування: навч. посіб. Київ: Мета, 2002. 208 с.
4. Ринок землі і нерухомості: навч. посіб. / за ред. І.В. Кошкалди, В.В. Тишковця; Харк. нац. аграр. ун-т. Харків: «Діса плюс», 2016. 236 с.
5. Формування ринку землі в Україні: монографія / за ред. А.С. Даниленка, Ю.Д. Білика. Київ: Урожай, 2002. 280 с.
6. Управління земельними ресурсами: підручник / В.В. Горлачук та ін. 2-ге вид. Львів : «Магнолія 2006», 2016. 443 с.

7. Третяк А.М., Третяк В.М., Третяк Н.А. Земельна реформа в Україні: тенденції та наслідки у контексті якості життя і безпеки населення : монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2017. 522 с.

Нормативна:

1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
2. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Дата оновлення: 07.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення 20.06.2020).
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435- IV. Дата оновлення: 23.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 20.06.2020).
4. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. № 858-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 282.
5. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586-XIV. Дата оновлення: 02.04.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення 20.06.2020).
6. Про оренду землі: Закон України від 6.10.1998 р. № 161-XIV. Дата оновлення: 13.02.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text> (дата звернення 20.06.2020).
7. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 р. № 2780-XII. Дата оновлення: 10.06.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text> (дата звернення 20.06.2020).
8. Про державну експертизу землепорядної документації: Закон України від 17 червня 2004 р. № 1808-IV. Дата оновлення: 15.08.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1808-15#Text> (дата звернення 21.06.2020).
9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. Дата оновлення: 07.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 21.06.2020).
10. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення складу, змісту та порядку погодження документації із землеустрою: Закон України від 02 червня 2015 року № 497-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-19#Text> (дата звернення 21.06.2020).

16. Інформаційні ресурси

1. Законодавча база - офіційний сайт Верховної Ради України: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>
2. Сайт для землепорядників (20.05.2015 р.)
<http://www.zemres.com/forum/viewtopic.php?f=86&t:=1594>